

‘Nieuw advies UGCN wat voorbarig’

Abres Rund, de stuurgroep antibioticumresistentie rund- en melkvee, adviseert melkveehouders om koeien met een celgetal van minder dan 50.000 en vaarzen met een celgetal van minder dan 150.000, niet meer droog te zetten met antibiotica. Dit op basis van onderzoek door het UGCN. Volgens het UGCN zorgt het advies wel voor meer klinische gevallen van mastitis, maar weegt het dalende antibioticagebruik door het selectief droogzetten daar tegenop. Dierenartsen vinden het advies wat voorbarig.

Frank de Vries

Het uiergezondheidscentrum UGCN bestaat nu vijf jaar. Met een budget van 8 miljoen euro voor toegepast onderzoek hebben de onderzoekers het doel om de uiergezondheid van onze koeien te verbeteren. Zo heeft het UGCN in opdracht van de stuurgroep Abres Rund de afgelopen twee jaar onderzoek gedaan naar de mogelijkheden van het selectief droogzetten met antibiotica van melkvee.

Waarom droogzetten?

Een vraag die bij je op kan komen is waarom koeien eigenlijk worden drooggezet. Ariëtte van Knegsel, onderzoekster van Wageningen UR, wil deze vraag beantwoorden binnen haar project ‘Why Dry’. Zij kijkt naar de effecten van de lengte van de droogstand bij melkkoeien op de energiebalans en de diergezondheid. Het onderzoek duurt 2,5 jaar en daarvan zijn de eerste 1,5 jaar nu om. Knegsel ontdekte dat koeien die werden drooggezet, in de eerste 80 dagen van de volgende lactatie een energiebehoefte hadden die hoger was dan de energieopname. Het gevolg was dat koereserves werden aangesproken: veel energie gaat namelijk naar de melk, wat ten koste gaat van de koegezondheid.

Al rond het jaar 1950 werd bedacht dat koeien 6 tot 8 weken droogstand nodig hebben. Dit om in een volgende lactatie weer optimaal te kunnen produceren. Knegsel weet vanuit diverse studies dat het weglaten van de droogstand, dus gewoon blijven doormelken, weliswaar de vruchtbaarheid en de energiebalans verbetert, maar daarnaast zorgt voor een verhoogd celgetal in de melk. Als het gaat om mastitis, spreken studies elkaar

tegen, aldus Knegsel. “Diverse studies concluderen dat met het doormelken meer mastitis voorkomt, terwijl andere onderzoeken het tegendeel claimen.” Knegsel startte in de zomer van 2010 daarom zelf een onderzoek naar de gevolgen van geen droogstand, 30 dagen droogstand of 60 dagen droogstand. Zij verwacht eind 2013 alle uitkomsten te hebben. Voorlopig concludeert zij dat het niet droogzetten leidt tot minder melk, maar wel met meer vet en eiwit. De energiebalans bij het doormelken is veel beter, maar na afkalven is sprake van een hoger celgetal en meer gevallen van mastitis ten opzichte van wel droogzetten.

Selectief droogzetten met antibiotica

De UGCN-onderzoekers stelden zich de vraag wat de effecten zijn van het selectief droogzetten van koeien op het antibioticumgebruik, het celgetal en het voorkomen van mastitis vergeleken met het droogzetten met antibiotica. Bij melkvee gaat 60 procent van het antibioticumgebruik naar het uier. Van die 60 procent zit tweederde in droogzetpreparaten. Het UGCN voerde een onderzoek uit op 97 bedrijven met in totaal 1.657 koeien met een celgetal onder 250.000 en vaarzen met een celgetal onder 50.000. Twee van de vier kwartieren van iedere koe werden drooggezet met een antibioticum, de andere twee kwartieren bleven onbehandeld. In de volgende lactatie bleek dat er 1,7 keer meer klinische mastitis voorkwam in de onbehandelde kwartieren. En het celgetal in de onbehandelde groep kwartieren was hoger dan in de behandelde: op de afkalfdag was het gemiddelde celgetal 772.000 in de onbehandelde kwartieren tegen 578.000 in de met antibiotica behandelde. En op de 14de lactatie-

dag was het celgetal gemiddeld 610.000 in de onbehandelde kwartieren tegen 388.000 in de ‘antibioticumkwartieren’.

Nieuw inzicht

Abres Rund gaat met de uitkomsten van het UGCN-onderzoek in de hand veeartsen en veehouders adviseren om vaarzen met een celgetal lager dan 150.000 en koeien met een celgetal lager dan 50.000 in de toekomst droog te zetten zonder antibiotica. Door dit te doen stijgt volgens het UGCN het percentage subklinische en klinische mastitis wel, maar daalt het antibioticumgebruik op een melkveebedrijf met dit selectieve droogzetplan van 5,8 naar 4,9 dierdagdoseringen per jaar.

Onderzoeker Scherpenzeel van het UGCN is erg enthousiast over de uitkomsten. “Het is weer een stapje in de goede richting als het gaat om uiergezondheid en een verminderde resistentie door een lager antibioticumgebruik.” Desgevraagd kan Scherpenzeel niet aangeven wat het advies voor selectief droogzetten voor extra kosten tot gevolg heeft op de melkveebedrijven. “Daar hebben we nog niet naar gekeken.” Toch is dat wel een belangrijk onderwerp. Immers, met het minder droogzetten komt meer mastitis voor en dat kost geld. Of deze reductie van antibiotica met het selectieve droogzetten voldoende kan bijdragen aan de verplichte antibioticumreductie van 50 procent in 2013, kan Scherpenzeel ook niet zeggen. “We zijn onderzoekers en geen beleidsmakers.”

Voor de troepen uit

Dierenarts Jan Vernooij van MSD Animal Health vindt het advies om selectief te gaan droogzetten met antibiotica nog te voorbarig. “We lopen voor de troepen uit met deze aanpak. Ik vind dat droogzetten met antibiotica, en dat blijkt ook uit het UGCN-onderzoek, nog steeds een verantwoorde en effectieve methode is. Het UGCN-onderzoek geeft weliswaar aanwijzingen dat het met minder antibiotica kan, maar er is onvoldoende onderzoek gedaan naar de risicofactoren van een selectieve aanpak. Vernooij vindt het ‘linke sport’ om het droogzetten met antibiotica nu al deels overboord te gooien zonder een goede economische onderbouwing. Hij doelt op het meer voorkomen van mastitis zonder droogzetten met antibiotica, met alle gevolgen van dien. “Dat geeft veel extra werk voor de veehouder, meer kans op antibiotica in de melk, productie-verliezen, nadelige effecten op dierwelzijn en meer kans op verspreiding van uierinfecties.” Rundveedierenarts Annemarie Olsman van Agrivets Rundveedierenartsen in Laren wijst erop dat in de komende richtlijn vanuit de dierenartsenvereniging KNMvD voor het selectief

UIERINJECTOREN VOOR DE DROOGSTAND

Gaan ze in de toekomst verdwijnen?

Foto: Twan Wiermans

droogzetten zeker duidelijk beschreven moet worden op welk type bedrijven dit dan kan, onder welke hygiënische omstandigheden, bij welke dieren en bij welk type ondernemer de ‘nieuwe’ aanpak past.